

LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

NR 174 APRIL 2024

MEDLEMTIDNING FÖR SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

Kärnvapen på svenskt territorium:

NEJ

FOKUS

Både Finland och Norge är med i Nato, men har aktivt valt att inte ha kärnvapen stationerade på sitt territorium. I Sverige har vi inte gjort det valet. Än. Din röst är viktig. Skriv under namnsamlingen på [SLMK.org](https://slmk.org) eller via QR-koden.

Regeringen kapar vårt verksamhetsstöd – nästan halva vår budget försvinner

Novus-undersökning: Majoritet vill se skriftligt förbud mot kärnvapen i Sverige

Fortsatta frågetecken kring Sveriges Nato-medlemskap

Läkare mot Kärnvapen ges ut av föreningen Svenska Läkare mot Kärnvapen, SLMK.

ANSVARIG UTGIVARE: Josefin Lind,
josefin.lind@slmk.org
REDAKTION: Clara Gullman Levin, Josefin Lind,
Nils Rodhe och Gabriel Holmbom.

LAYOUT: E&G Design.
TRYCK: Exakta Creative.
Tryckt på miljögodkänt papper.

ISSN: 1400-2256

Nästa nummer utkommer i juni 2024.
Material skickas till redaktion@slmk.org senast
25 april 2024.

Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norrullsgatan 45,
113 45 Stockholm
E-POST: info@slmk.org

Bli medlem på www.slmk.org

BANKGIRO: 901-0901
SWISH: 1239010901
FÖLJ OSS:
Facebook.com/SLMK.1981
Instagram: @svenskalakaremotkarnvapen
X: @IPPNWSweden
LinkedIn: Svenska Läkare mot Kärnvapen

SLMK arbetar preventivt för att kärnvapen ska avskaffas innan de används igen. Vi är en del av IPPNW (International Physicians for the Prevention of Nuclear War) samt ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons).

Tidningen utkommer till alla medlemmar i Danske Læger mod Kernevåben,
www.danskelaegermodkernevaaben.dk

KONTAKT:
Povl Revsbech (sekretær og kasserer)
povl.revsbech@gmail.com
DLMK, c/o Povl Revsbech, Langdalsvej 40
8220 Brabrand, Danmark

INNEHÅLL #174

- 5 Majoritet vill se skriftligt förbud mot kärnvapen i Sverige
- 6 Fortsatta frågetecken kring Sveriges Natomedlemskap
- 8 Regeringen kapar vårt verksamhetsstöd – nästan halva vår budget försvinner

- 4 Läkare över hela Sverige skriver insändare mot kärnvapen
- 10 Danske Læger mod Kernevåbens årsmöte
- 11 Notiser
- 12 Kärnvapenvansinnet fortgår – USA moderniserar landbaserade missiler
- 13 Kina utökar sin kärnvapenarsenal
- 14 Krönika: Domedagsklockan – nittio sekunder till midnatt

Hjälp oss att bli fler medlemmar

Används kärnvapen står sjukvården maktlös. Skänk en gåva eller värva en ny medlem, så är du med och ser till att vi kan fortsätta vårt arbete. Med ditt stöd kan vi göra mer!

BANKGIRO: 901-0901
SWISH: 1239010901

Nu behövs din insats!

Vendela Englund Burnett
Ordförande

Börja om från början... Nej det handlar inte om Sven-Ingvarsdängan, utan vårt jobb att informera, utbilda och aktivera. Och samtidigt som Läkare mot Kärnvapen behövs mer än någonsin, och svenska folket vill ha garantier mot kärnvapen i Sverige så dras vårt statsbidrag in! Puh!

Kunskapen om vad kärnvapen faktiskt är och gör verkar bortglömd. Vanföreställningen att det går att skydda och försvara sig med – och mot – kärnvapen är utbredd, liksom tanken att kärnvapenkrig kan vinnas. Alla kärnvapenmakterna utökar och/eller moderniserar sina arsenaler och lägger stora resurser på nya, snabbare sätt att leverera dem. De ignorerar eller motarbetar aktivt varje initiativ till nedrustning, och får även sina vänner att tystna.

Vårt enträgna jobb att som läkare sakligt berätta sanningen om att sjukvården skulle stå fullkomligt maktlös och att det är omöjligt att bygga en beredskap att ta hand om effekten av ett enda kärnvapen som sprängs över en stad är viktigare än någonsin. Visst kan det kännas som ett sisyfosarbete – både tröttsamt och tjatigt, men i en situation när rustning, spänningar, okunskap, missförstånd och rena hot ökar måste vi hitta kraft och sätt att inte bara fortsätta, utan intensifiera och utveckla vårt arbete i en värld och ett medielandskap i förändring. För oss läkare känns ju även detta bekant...

Som befarat försvann nästan halva vår budget då regeringen drog in stödet som i nästan hundra år funnits till fredsorganisationer. Signalen när 20 miljoner dras bort samtidigt som försvarsbudgeten ökar till

119 miljarder är tydlig. Men vi tänker inte tystna. Så nu är vi helt beroende av era medlemsavgifter, gåvor, sparande i Swedbank Humanfond, värvande av stödpersoner och att Läkare mot Kärnvapen finns nämnda i testamenten (Fast vi ju hoppas det ska dröja innan de faller ut!)

Enligt Novus-undersökningen från december 2023 anser två tredjedelar av svenskarna att kärnvapen inte ska få placeras i Sverige och mer än 60% vill att Sverige ska ta fram en policy, och att riksdagen ska fatta beslut som utesluter att kärnvapen kan placeras i Sverige.

Att riksdagsledamöterna inser detta och, medan tid är, fattar de beslut som en så tydlig majoritet av svenskarna vill är en viktig uppgift! Vi jobbar nu för detta på alla sätt vi kan: namninsamling, insändare i lokaltidningar, möten och framträdanden i alla medier vi kan. Nu behövs du! Varje punktinsats viktig! Exempel: skriv på och dela namninsamlingen, som du

hittar på framsidan, informera och ställ krav på dina folkvalda via brev, mail eller kanske en debattartikel med ett öppet brev, gärna telefon – särskilt om du känner nån i riksdagen. Vi har förslag ifall du vill skriva öppet brev i din lokaltidning – såna har redan publicerats i ett dussintal tidningar och parlamentariker tvingas svara. En liten insats spelar stor roll nu!

Den där Sven-Ingvarslåten är förresten helt fel. ”Så nu står jag här ensam och har ingen vän”. Så är det verkligen inte. Vi är många, du kan hjälpa till på olika sätt och det behövs verkligen nu. Så jag väljer en låt som ligger mer rätt i tiden: Vi ska slåss, vi ska slåss mot Goliat! ■

”
Kunskapen om vad kärnvapen faktiskt är och gör verkar bortglömd.

AKTION

Läkare över hela Sverige skriver insändare mot kärnvapen

↑ På initiativ av föreningens ordförande Vendela Englund Burnett har medlemmar skrivit insändare i ett drygt dussin lokaltidningar landet över. Foto: Andreas Tolf.

Genom ett initiativ från vår ordförande Vendela Englund Burnett har den senaste tiden medlemmar i föreningen skrivit insändare för att uppmärksamma lokala politiker på kravet om att inga kärnvapen får komma in på svenskt territorium.

Nu när Sverige är Natos nyaste medlem och det bilaterala försvarssamarbetsavtalet (Defence Cooperation Agreement – DCA) med USA ska debatteras och beslutas om i riksdagen i maj-juni är uppmaningen att tydliggöra att inga kärnvapen får föras in i Sverige extra angeläget. Av denna anledning kom Vendelas idé om att våra krav borde synas över hela Sverige. I fler än ett dussin tidningar, från Norrbottenskuriren till Västerviks-Tidningen och Hallands Nyheter har medlemmar skrivit artiklar med öppna brev

till de lokala riksdagspolitikerna, med ett klart och tydligt budskap: oavsett vad vi tycker om Natomedlemskapet så är det oacceptabelt att Sverige som enda nation ska stå utan tydligt förbud mot kärnvapen. Det är en imponerande lista med artiklar som ni medlemmar genom ert engagemang och kunskap har tillsammans samlat ihop till. I Västerbotten blev dessutom en medlem inbjuden till P4 Västerbotten för en intervju och sedan en replik från länets riksdagspolitiker! ■

Våra krav borde synas över hela Sverige.

► Vill du också skriva och uppmana dina lokalpolitiker om se till att Sverige inte förblir enda landet i Norden som inte har någon tydlig policy mot kärnvapen på territoriet? Kontakta vendela.englund@slmk.org för underlag och tips!

Majoritet vill se skriftligt förbud mot kärnvapen i Sverige

En ny opinionsundersökning av Novus visar att två tredjedelar Sveriges befolkning tycker att kärnvapen inte ska kunna placeras i Sverige och att det bör skrivas en policy som utesluter detta. Trots det skriver Sverige försvarssamarbetsavtal med USA utan att förbjuda kärnvapen på svensk mark.

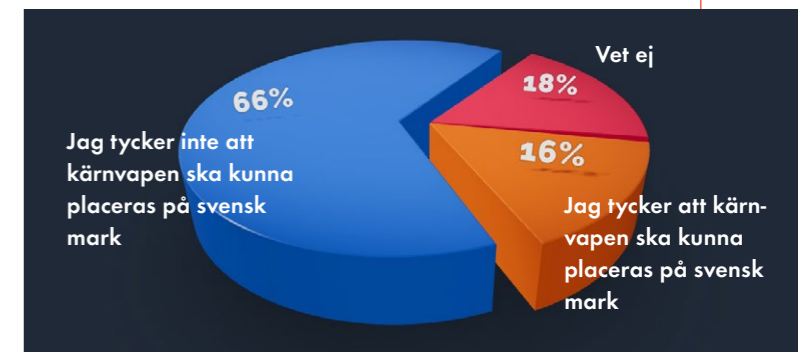
I slutet av 2023 kom nyheten om att regeringen skrivit under ett försvarssamarbetsavtal med USA (Defence Cooperation Agreement – DCA) i vilket regeringen underlåtit att inkludera förbud om involvering av kärnvapen.

Opinionsundersökningen som Novus har gjort på uppdrag av Svenska Läkare mot Kärnvapen* visar att en majoritet (66%) av svenskarna tycker att kärnvapen inte ska kunna placeras i Sverige och att det bör skrivas en policy som utesluter detta. Stödet för att inte skriva en policy och för att kärnvapen ska kunna placeras i Sverige är samtidigt lågt (18%), lika lågt som de som svarat att de inte vet vad de tycker.

Regeringen har således inte stöd för sin politik och regeringen bör därför skyndsamt följa folkets vilja och skriftligen förbjuda kärnvapen på svenskt territorium och att inkludera förbud mot kärnvapen i försvarssamarbetsavtalet med USA. När avtalet senare i vår ska diskuteras och godkännas av riksdagen bör de lyssna på svenska folket och lägga till en garanti för att kärnvapen aldrig ska placeras på svenskt territorium.

En majoritet vill att Sveriges riksdag och regering försäkrar befolkningen om att kärnvapen inte kommer att placeras i Sverige. Samtidigt känner en majoritet av befolkningen idag ingen oro för att detta kommer att ske. Vi drar slutsatsen att svenskarna tror på de politiska företrädarnas försäkran om att utplacering av kärnvapen på svenskt territorium inte kommer att ske, men att de ändå vill ha det skriftligt försäkrat för att beslutet ska gälla över tid.

Undersökningen visar överlag att det råder osäkerhet bland befolkningen, 16–22% svarar vet ej på frågorna. Det påvisar komplexiteten i frågorna, att kunskapsnivån bland svenskarna är låg och behovet av en högre transparens och debatt kring dessa frågor. Att beslutsfattandet

RESULTAT

- Två tredjedelar (66%) tycker inte att kärnvapen ska kunna placeras på svensk mark.
- Cirka sex av tio (64%) tycker att Sverige bör ta fram en policy som utesluter att kärnvapen kan placeras på svensk mark.
- Cirka sex av tio (62%) tycker att Sveriges riksdag bör fatta ett beslut som gör att kärnvapen inte kan placeras på svensk mark.

har flyttats från riksdag till regering i många av de frågor som rör Nato kombinerat med att regeringen kapar allt stöd till föreningar som arbetar med fred och kärnvapenedrustning visar att de snarare avser att minska transparens, demokrati och folklig förankring för sin politik.

I Norges liknande avtal med USA hänvisas till den norska skriftliga policyn om förbud mot införsel av kärnvapen. Regeringen Kristersson har upprepade gånger sagt att de avser följa Norges exempel men skriver ändå varken in kärnvapenförbud i försvarssamarbetsavtal eller någon skriftlig policy. ■

* 1023 intervjuer genomfördes av Novus i tidsperioden mellan 21–27 december 2023.

SKRIV PÅ VÅR NAMNINSAMLING

om NEJ till kärnvapen på svenskt territorium på www.slmk.org eller via QR-koden

Fortsatta frågetecken kring Sveriges Nato-medlemskap

Av Josefin Lind

I januari släppte vi vår rapport *Sverige i Nato – så kan Sverige komma att påverkas vid ett Natomedlemskap*, som vi tagit fram tillsammans med Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen. Vi har presenterat delar av rapporten i tidigare nummer av tidningen, i takt med att vi släppt ett antal delrapporter. Nu är rapporten färdig och finns att beställa hos info@slmk.org för självkostnadspris 100kr exklusive porto.

Ju närmare Natomedlemskapet vi började komma desto fler frågor ställde vi oss själva i föreningen, i vårt dagliga arbete. Hur alliansen är uppbyggd, var beslut tas, vem representerar Sverige, hur mycket kan regering, riksdag, allmänheten påverka? Hur mycket kommer vi veta om vad Sverige gör och inte gör i Nato osv. Vi insåg att vi behövde lära oss mer. Vi behövde lära oss mer för att kunna vara trovärdiga aktörer, för att kunna sprida information, påverka och komma med synpunkter. Därför valde vi att ta fram denna rapport, tillsammans med Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen.

Kärnvapen på svenskt territorium

Vi har tittat på kärnvapen ur flera olika aspekter, inte minst kring frågan om kärnvapen på svenskt territorium. Även om vi alla vet att USA inte har några förfrågningar på Sverige att ha kärnvapen samt att det finns enighet i riksdagen om att inte ha det, så är det fortfarande en viktig fråga då det omgärdas av väldigt många oklarheter.

Regeringen, och även Socialdemokraterna hänvisar till det betänkande som debatterades och beslutades om kring Sveriges medlemskap i Nato i mars förra året (Betänkande 2022/23:UU16). Där står det att ”Regeringen står fast vid denna hållning, men ser lika lite som övriga nordiska länder att det finns skäl att ha kärnvapen eller permanenta baser på svenskt territorium i fredstid.” Vi har inte fått några svar på om regeringens

↑ Förutom att köpa den tryckta rapporten via info@slmk.org (100kr exklusive frakt) går den även att läsa och ladda ner som PDF via vår hemsida på www.slmk.org/publikationer. Foto: Maja Landin

uttalade position endast omfattar placering av kärnvapen i Sverige eller även att kärnvapen får vistas i Sverige, exempelvis på genomfart, kan kärnvapenbestyckade kärnvapen att tanka i Sverige, kan svenska flygplan exempelvis eskortera kärnvapen genom Sverige?

Regeringens uttalande är att det bara gäller i fredstid, men ingen kan svara på vad som definierar krigsfara, eller vem som tar beslut om när kärnvapen kan komma att föras in, om regeringen själv kan besluta eller om det är riksdagsbeslut. De företrädare för riksdagspartier vi har talat med har olika åsikter om detta. Och inte minst, vi vet inte att det som sägs idag gäller över tid – även om det då är enighet i riksdagen idag – vad säger att det gäller om 10 år, 15 år, med en annan regering i en annan kontext? Vi skulle ju också hellre se att regering och riksdag uttalar att det inte är aktuellt och förenligt med

”**Regeringens uttalande är att det bara gäller i fredstid, men ingen kan svara på vad som definierar krigsfara**”

svensk tradition och syn på kärnvapen att inga kärnvapen får komma in i svenskt territorium – inte bara att det inte finns skäl att ha kärnvapen på svenskt territorium.

I inga andra länder där kärnvapen finns stationerade har det föregåtts av någon offentlig debatt eller transparens kring frågan. I Belgien försäkrade den dåvarande utrikesministern i början av 60-talet att lagstiftning mot kärnvapen inte behövdes då det aldrig kommer att komma på tal. Ett halvår senare fanns kärnvapen utplacerade i Belgien och är kvar än idag. Övriga länders parlament får inte svar på frågor om kärnvapnen, utan det hänvisas bara till sekretess.

Vi är rädda att osäkerheten kring kärnvapen kan komma till Sverige gör Sverige till en potentiell måltavla, vi har ingen lagstiftning som finns i Finland, Litauen och Spanien, inte ens en skriftlig policy som Norge och Island har. Sverige blir därför det enklaste landet i närområdet att placera kärnvapen i, vid händelse av att det behovet skulle uppstå.

Sverige och nedrustning

Rapporten tittar också på huruvida Sverige kan komma att vara en röst för nedrustning som Natomedlem. Det har ju ofta framförts i debatten att Norge och Tyskland är goda exempel på länder som driver nedrustning men det framförs aldrig några konkreta exempel på vad de har gjort eller åstadkommit. Det som händer nu är att Sverige sällar sig till hot om att använda kärnvapen i sin säkerhets- och försvarspolitik och det blir svårt att kombinera det med att också driva att samma vapen ska nedrustas. Från att ha varit en stark röst för nedrustning fokuserar nu utrikesministern på vapenkontrollfrågor och Sverige har lämnat det så kallade humanitära initiativet för att man inte längre kan stå bakom frasen om att kärnvapen aldrig någonsin får användas igen.

Vissa partiföreträdare som vi har pratat i rapportarbetet med menar att nedrustningsinitiativ från en Natomedlem kan ge mer tyngd, så att det på så sätt skulle bli mer trovärdig nedrustningspolitik från Sverige vid Natomedlemskap, även om ingen av de som sagt det kunnat ge exempel på vad en sådan politik skulle innehålla. Men absolut skulle ju Sverige kunna spela en viktig roll inom Nato. Sverige kan driva på att minska kärnvapens roll inom alliansen, med fördel i samarbete med andra Natoländer, och exempelvis verka för att Nato åtminstone inte längre ska se sig ha rätten att använda kärnvapen som en förstaslagsförmåga. Ett väldigt litet, men dock viktigt, steg.

↑ Vi anordnade ett välbesökt rapportsläpp den 31 januari på Hornstulls Bodega i Stockholm. Medverkade gjorde riksdagsledamöterna Morgan Johansson (S) och Ann-Sofie Alm (M). Moderator var Linnéa Petersson från Svenska freds. Foto: Maja Landin

Insyn och transparens

Ett annat viktigt och intressant kapitel är det om möjligheten till insyn och transparens i Nato. Nato betonar vikten av transparens men består till stor del av långtgående sekretess. Nato har exempelvis ingen grundläggande policy för utlämning av information som t.ex. EU har. För de flesta dokument gäller 30 års sekretess men om det rör kärnvapenplanering gäller 50 år. Sekretessen upphör bara om dokumenten har avklassificerats och godkänts av medlemsländerna. Dokumenten kan sedan bara läsas i en läsesal på Natos högkvarter i Bryssel på en förutbestämd tid.

När beslut fattas publiceras inga beslutsunderlag och inte heller information om hur det har röstats i alliansens politiska del. En fråga för Sverige blir hur tydliga instruktioner delegationen kommer att få. Det är viktigt att ta snabba beslut, som också ska tas med konsensus och det gäller att svenska delegationen har tillräckligt antingen specifika instruktioner att de snabbt kan rösta/ta beslut eller lösa ramar för att ha handlingsutrymme att ta snabba beslut. Än så länge finns det ingen plan för hur och när riksdagen kommer in i beslut och informeras om detta. Om det blir en årlig uppdatering eller mer ofta. ■

Regeringen kapar vårt verksamhetsstöd

Av David Victorin och Clara Gullman Levin

Just när säkerhetsläget försämras, när hoten från kärnvapen är högre än sedan kalla kriget, kapar regeringen bidrag till organisationer som arbetar för fred och nedrustning.

Det försämrade säkerhetsläget i världen innebär att många människor känner oro för att kärnvapen kommer användas, samtidigt som risken ökar för att felaktig information sprids. Kunskaps-spridning, pålitliga källor till information och att erbjuda möjlighet för medlemmar och intresserad allmänhet att påverka och göra sina röster hörda blir allt viktigare.

Regeringen har nu beslutat att Folke Bernadotteakademien, FBA, helt ska upphöra med verksamhetsstöd till svenskt civilsamhälle inom fred, säkerhet och nedrustning. 2023 uppgick det totala stödet för de organisationer som tilldelades verksamhetsstöd till drygt 20 miljoner kronor. 2024 noll kronor. Stödet har funnits i olika former sedan 1929, alltså nästan 100 år med flera borgerliga regeringar som återbekräftat stödets vikt.

Regeringen menar att beslutet ”handlar om att renodla FBA:s verksamhet så att myndigheten kan fokusera på sina kärnuppgifter”. Utrikesminister Tobias Billström säger i en intervju till TT 22/12 2023 ”Tanken är också att det svenska stödet till civilsamhället i högre utsträckning ska nå fram till lokala organisationer i partnerländer snarare än till organisationer som verkar i Sverige.”

Civilsamhället granskar regeringens beslut och stryker inte alltid medhårs. Att regeringen

nu stryker finansieringen till dessa organisationer istället för att bemöta argumenten är lätt att tolka som att de vill tysta kritiska röster. En sådan utveckling för tankarna till repressiva stater. Ett vitalt civilsamhälle inom fred och säkerhet bidrar till Sveriges säkerhet och är en viktig del av en välmående demokrati.

Politisk kritik

Morgan Johansson, utrikespolitisk talesperson för Socialdemokraterna, menar att det indragna stödet är maktmissbruk från regeringens sida. Johansson säger i en intervju i ETC 28/12 2023 ”Man ska inte använda regeringsmakten för att

försvaga röster man inte tycker om.”

Håkan Svenneling (V) skickade en skriftlig fråga till bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forsell (M) om hur regeringen avser stödja fredsorganisationer när stödet via FBA försvinner. Forsell be-
dyrade vikten av ett starkt och självständigt civilsamhälle och hänvisade till Sida som på sin hemsida delar upp sitt stöd i utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd. Även om svenska organisationer indirekt kan få ta del av stödet via större strategiska partnerorganisationer (SPO) så syftar det arbetet till att ”stärka kapaciteten hos civilsamhällesaktörer i låg- och medelinkomstländer att bidra till fattigdomsminskning.” Det är därmed inte möjligt att söka stöd för vår typ av verksamhet. Vidare hänvisar Forsell till direkta stöd från regeringen vilket är uppenbart för alla att ett sådant stöd snabbt kan dras in om kritiken mot regeringen blir alltför besvärlig.

”
Man ska inte använda regeringsmakten för att försvaga röster man inte tycker om.

↑ Stödet till organisationer som arbetar med fred och nedrustning har funnits i närmare 100 år. Att regeringen nu valt att kapa stödet är kontroversiellt eftersom det tidigare varit bred enighet om stödets fortlevnad.

Reaktioner i media

Beslutet har uppmärksammats av många medier, så som TT, Dagens Nyheter, Sydsvenskan med flera. I en debattartikel i Altinget 12/1 2024 skriver Patrik Schröder, samordnare civilsamhällespolitik på arbetsgivarorganisationen Fremia, om regeringens kapade stöd. ”Retoriken och praktiken hänger inte ihop. Vi hör fortfarande regeringens lovsånger till civilsamhället, och vi sjunger gärna med. Men när praktiken ständigt blir något annat – att pengarna försvinner – ja, då måste vi prata om det. Vad är det regeringen vill egentligen? Vill regeringen verkligen ha ett öppet, demokratiskt samhälle och ett starkt civilt samhälle? Att ens behöva ställa sig den frågan är ju givetvis helt absurt. Men i det här läget går det inte att undvika.” skriver Schröder i sin artikel.

Påverkan på verksamheten

Svenska Läkare mot Kärnvapen har över 40 års erfarenhet av påverkans- och informationsarbete i kärnvapenfrågan. Vi har genom åren bidragit till viktiga förändringar som främjar nedrustning, både nationellt och internationellt. Men vi står nu inför en stor utmaning där vi ser en negativ medlemstillväxt och allt färre medlemmar med ett aktivt ideellt engagemang.

2023 tilldelades vi ett treårigt verksamhetsstöd från FBA för att utveckla och starta ett lång-

VAD KAN JUST DU GÖRA?

Värva en medlem, skänk en extra gåva eller anmäl ett regelbundet givande via autogiro. Läs mer på slmk.org/stod-oss eller kontakta medlem@slmk.org

SWISH
1239010901
BANKGIRO
901-0901

siktigt strategiskt arbete med att bygga en modern medlemsorganisation för att bli en tillgänglig och inkluderande organisation. Tanken var att utveckla nya engagemangsformer, anpassa oss till en digital tillvaro, pröva nya metoder för att nå ut och effektivisera våra arbetsätt. Nu när stödet är kapat kan delar av det planerade arbetet behöva pausas om ingen förändring sker och medlemmar och styrelse måste ta på sig en större roll för att organisationen ska leva vidare.

Utän stödet kommer det bli svårare för oss att driva på och skapa förutsättningar för kärnvapenedrustning genom opinionsbildning och påverkansarbete gentemot beslutsfattare och makthavare. Det kommer påverka vårt arbete med att öka den politiska pressen och förändra debatten om kärnvapen och nedrustning, nu när det är som viktigast.

Vi ser det som en medveten politik från regeringen för att minska det demokratiska utrymmet för det civila samhällets arbete, något som regeringen gjort sedan de kom till makten enligt organisationen Civil Right Defenders, och ett sätt för regeringen att tysta kritiska röster för fred, säkerhet och nedrustning och det är tydligt att regeringen inte vill ha ett aktivt civilsamhälle. ■

Forbud mod atomvåben, ja tak

Læserbrev i Dagbladet Information
26.01.24.

Mandag (22.01.24) var det tre år siden, at FN's banebrydende traktat om forbud mod atomvåben trådte i kraft. Den 22. januar var således en mærkedag i kampen for nedrustning af kernevåben, men også en sørgelig påmindelse om, at Danmark ikke er blandt de lande, der bakker op om traktaten.

Det er der ellers mange gode grunde til, og FN's generalsekretær, António Guterres, levede et tungt argument, da han advarede om, at verden kun er én misforståelse fra atomar udslettelse, og opfordrede til, at der kommer skub i nedrustningen internationalt. Derfor bør regeringen og Folketinget snarest tage skridt til dansk ratifikation af FN's traktat om forbud mod atomvåben.

Med Ruslands folkeretsstridige angreb på Ukraine i februar 2022 og krigen, der har raset

siden, og med et mildt sagt bekymrende forhold mellem USA og Rusland, er faren for en atomkrig i dag større end under Den Kolde Krig. Samtidigt er antallet af atomvåbenstater nu øget til ni, og hovedparten af de eksisterende atomvåbenaftaler er enten opsagt eller udløbet. Nedrustningen er praktisk talt stagneret, mens de største atomvåbenmagter, USA og Rusland, igen investerer i modernisering af deres kernevåben.

Alligevel sidder den danske regering på hænderne. Også selv om den advarer om den nye, usikre og uforudsigelige verden med øget rivalisering mellem stormagterne og større risiko for konfrontation mellem atommagterne. I modsætning til den tidligere S-regering, så er SVM-regeringen i den nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi rungende tavs om såvel atomvåben som FN's traktat om forbud mod atomvåben.

Det er på høje tid med et dansk kursskifte – også for at gøre Danmark mere fortjent til den plads i FN's Sikkerhedsråd, som vi jo kandiderer til.

Tim Whyte, generalsekretær i Mellemfolkeligt Samvirke og Tue Magnussen, medlem af MS' råd.

Referat DLMK årsmøde 2023

Beslutningsreferat fra DLMK's udsatte årsmøde 2023, afholdt 12.02.24 via Zoom
Til stede: Klaus Arnung, Povl Revsbech, Sverre Barfod, Alexandra Schou, Kim Birkedal.
Fraværende: Sarah Byberg, Gunner Nielsen

1. Valg af referent: Sverre Barfod
2. Årsberetningen: Var trykt i dec.nr. af LMK. Den affødte en lang diskussion, hvor konklusionen blev, at vi må arbejde på at udvide DLMK's fokus, så det kan interessere unge læger. Vi må se på konstruktionen af IPPNW's og ICAN's foreninger i andre lande. (Læger for fred? Læger for social ansvarlighed?). – DLMK's vedtægter forhindrer ikke dette.
3. Regnskabet: Formuen i 2023 er ca. 60.000 kr. Revisor Gunner har igen bemærket det principielt urimelige i, at kassereren bruger sit private MasterCard til at betale foreningens kontingent til IPPNW. Povl opfordres til at bede IPPNW om et SWIFT/IBAN nr.

I modsat fald er det acceptabelt at fortsætte som hidtil, da beløbet er beskedent.

4. Valg: Alle bestyrelsesposter blev besat ved genvalg.

5. Medlemstallet: er i 2022 faldet til ca. 66.

6. Øvrigt: Nedlæggelse af DLMK er ikke relevant, men ændring af fokus er nødvendigt, med inklusion af alt sundhedsfagligt personale og fokus på brobygning mellem civilbefolkninger (og ikke nationer/lande).

7. Næste Zoom-møde: I april/maj på basis af løbende diskussion per mail om ovenstående planer.

KAN EN PENNA BESEGRA EN ATOMBOMB?

Nu är Sverige med i Nato. Det kan mycket väl betyda att kärnvapen stationeras på svenskt territorium – något som sannolikt gör Sverige till ett primärt mål för andras kärnvapen.

Används kärnvapen står sjukvården maktlös. För finns ingenting kvar, finns ingenting att rädda. Din underskrift kan se till att det inte händer. Skriv under på SLMK.org

70 år sedan Castle Bravo

I mars var det 70 år sedan USA provsprängde ett kärnvapen över Bikiniatollen på Marshallöarna. Bomben var tusen gånger starkare än Hiroshimabomben och testet gick under kodnamnet, och är sedermera känt som, Castle Bravo. Skadorna som denna och övriga 66 provsprängningar som USA gjorde på Marshallöarna var förödande, och pågår fortfarande genom generationerna. Läs mer om provsprängningen, dess effekter och hur livet ser ut för invånarna på Marshallöarna 70 år senare.

www.icanw.org/remembering_castle_bravo_fuels_struggles_for_nuclear_disarmament_and_nuclear_justice

Remiss om försvarssamarbetsavtalet med USA

Inför debatt och omröstning om det bilaterala försvarssamarbetsavtalet med USA utlystes en remissrunda. Dessvärre var inte vår förening officiell remissinstans men vi lämnade ändå in ett yttrande. I det poängterade vi att avtalet inte tydliggör att samarbetet inte får inkludera kärnvapen, vilket andra nordiska länders avtal gör och det skapar otydlighet och stora risker för Sverige.

Läs yttrandet här: <https://slmk.org/om-karnvapen/nato-och-karnvapen/>

↑ Skulpturen Cold War Horse står vakt vid den nu nedlagda kärnvapenfabriken Rocky Flats, en av USA:s största tillverkare av plutoniumdetonatorer till kärnvapen mellan 1951 till 1989. Foto: Nina Berman

Kärnvapenvansinnet fortgår

USA moderniserar sina landbaserade missiler till ofattbara kostnader.

Av Stefan Björnsson

I en rapport som FOI publicerade 2022¹ analyseras vad som skulle hända om Nynäshamn utsattes för en 100 kt atombomb. Rapporten beskriver de skador som skulle uppstå, bland annat mer än 10 000 dödsfall, vilket framstår som nästan osannolikt exakt samtidigt som det är oerhört skrämmande, då Nynäshamn har 14 000 invånare.

I rapporten sägs att Räddningstjänsten får fullt upp med att rädda sig själva och att senare insatser måste koncentreras på att rädda endast de lindrigt skadade och vidta åtgärder i närliggande kommuner. Slutsatsen är att inget samhälle av idag överlever ett kärnvapenangrepp. Ändå rullar rustningarna på i någon sorts bevarande av ett tillstånd som är långt ifrån stabilt, samtidigt som de styrande i Sverige anser att förbudet mot kärnvapen – TPNW – är orealistiskt.

Ett exempel på hur kärnvapenvansinnet fortgår är de planer som USA har tagit fram för att förnya och modernisera sina landbaserade missiler.² Dessa finns utplacerade i silos i ett antal stater i Mellanvästern. Den uttalade anledningen till uppgraderingen är att militärledningen befärar att plutonet i stridspetsarna har krackelerat och mist en del av sin reaktivitet. Strategin med

landbaserade missiler går i slutänden ut på att ett stort antal av dessa skulle dra till sig ett lika stort antal ryska eller kinesiska missiler i händelse av överraskningsangrepp, vilket i sin tur skulle lämna övriga egna militära installationer intakta och därmed öka chansen för att ”vinna” ett kärnvapenkrig.

” Slutsatsen är att inget samhälle av idag överlever ett kärnvapenangrepp. Ändå rullar rustningarna på i någon sorts bevarande av ett tillstånd som är långt ifrån stabilt.

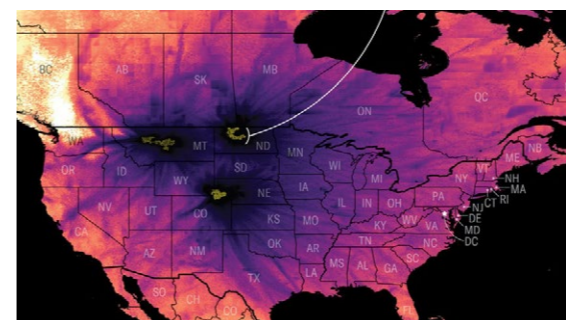
Denna motivering är svår att ta till sig som tungt vägande, då USA vid ett sådant överraskningsangrepp fortfarande skulle ha kvar arsenalen av ubåtsbaserade missiler samt flygburna bomber utspridda på baser runt om i världen. Man kan misstänka att det *verkliga* skälet är önskan att bevara det militärindustriella komplexet kring dessa installationer, som flera samhällen i de berörda staterna är beroende av för sin försörjning. Det

torde finnas bättre sätt att upprätthålla arbetstillfällena, t ex genom att satsa på utbildning, sjukvård och infrastruktur.

Ett annat argument för att avstå från nya investeringar i landbaserade missiler är att de är ineffektiva som stridsmedel och även som led i politiska påtryckningar och dessutom orimligt dyra. För dessa 1,5 miljarder dollar skulle man kunna sätta upp 150 hangarfartygsgrupper, bekosta 15 000 moderna stridsflygplan eller hålla en armé om 1 miljon soldater under 10 år. Inte för att världen skulle bli ett uns bättre genom satsningar på sådan alternativ militär utveckling, men siffrorna visar hur orimligt dyrt det är med kärnvapen, så även det militära etablissemanget borde vara motiverade att tänka om.

Protester i USA

I USA pågår protester mot missilprojektet, bl a inom ”Downwinder” rörelsen, som kämpar för ersättning till dem som drabbats av ohälsa och död till följd av tidigare kärnvapentester. Idag har denna och andra fredsrörelser i USA anledning att reagera på den kartläggning som gjorts av effekterna från nedfallet vid ett storskaligt angrepp på dessa missilsilos förlagda i glesbygd och till stora delar bebodd av ursprungsbefolkning.

Nedfallet vid ett storskaligt angrepp på missilsilos i glesbygd skulle bland annat drabba ursprungsbefolkningen svårt.

Den resulterande radiologiska dosen varierar beroende av väderläge vid den aktuella tidpunkten, men statistiskt sett skulle 3 miljoner människor löpa risk att utsättas för en dos om minst 8 Gray, vilket betyder 100% dödlighet. Dessa ”Downwinder” människors liv skulle alltså sättas på spel för att absorbera inkommande missiler så att andra områden (förhoppningsvis) förskonas. ■

REFERENSER

1. Kärnvapenscenario för räddningstjänst, FOI-R-5131
2. Scientific American, nov 2023 The New Nuclear Age (<https://www.scientificamerican.com/report/the-new-nuclear-age>)

Kina utökar sin kärnvapenarsenal

Av Inge Axelsson

En forskargrupp skriver på *Bulletin of American Scientists* om de senaste nyheterna inom Kinas kärnvapenprogram. De menar att Kina nu lämnar *minimum deterrence posture* (lägsta avskräckningsnivå), troligen för att lägga sig på liknande nivå som Ryssland och USA. Kina överger därmed sin policy att enbart ha så mycket kärnvapen som behövs för minimal avskräckning.

► Kina har fram till nyligen haft ett litet antal missilsilos men bygger nu cirka 350 silos och flera baser för mobila uppskjutningsramper. Pentagon tolkar det som att Kina håller på att gå över från ”minimum deterrence” till ”launch on warning” och ”early warning counterstrike”, liknande de strategier som finns i USA och Ryssland. När dessa silos är färdiga och laddade med missiler kommer Kina troligtvis ha fler ICBM-silos än Ryssland och tre fjärdedelar av USA:s antal.

► Kina håller enligt Pentagon på att utveckla superpersoniska glidmissiler som kan gå flera varv runt jorden och plötsligt bombardera ett mål nästan var som helst.

► Att bygga tysta ubåtar är svårt men Kina kan nu kanske bygga ubåtar lika tysta som de ryska, dock inte lika tysta som de amerikanska.

► 2018 rapporterade Pentagon att Kina har bombflyg som kan bära och avfyra strategiska ballistiska missiler (ALBM). Därmed har Kina samma kärnvapentriad som Ryssland och USA: de kan avfyra kärnvapen från land, ubåtar och flygplan. ■

www.thebulletin.org/premium/2024-01/chinese-nuclear-weapons-2024

KRÖNIKA

Domedagsklockan – nittio sekunder till midnatt

Foto: The Bulletin of the Atomic Scientists

Av Gunnar Westberg

Domedagsklockan är ett begrepp – en metafor – som skapades av en grupp kärnfysiker knutna till Union of Concerned Scientists i USA. Den skulle visa hur nära vi var kärnvapenkriget. Visaren ställdes från början år 1947 på 7 minuter före midnatt och flyttades 1949, när kapprustningen med kärnvapen började, till 3 minuter i tolv. Totalt har visarna flyttats tillbaka åtta gånger, oftast i samband med avtal om rustningsbegränsningar, men framåt, närmare midnatt, sju gånger. Den symboliska klockan som visar hur nära apokalypsen vi är, är en viktig temperaturmätning på de globala riskerna för total undergång.

Nu för tiden avgörs visarnas rörelser av en grupp rådgivare, 14 personer, varav endast fyra är kvinnor, till tidskriften Bulletin of the Atomic Scientists. Endast några få av dessa rådgivare har i högre grad sysslat med kärnvapenhotet eller med nedrustningsfrågor utan mestadels med andra hot mot mänsklighetens överlevnad, i första hand klimatförändringarna. På senare år har man även diskuterat farorna med AI och AI-genererade biologiska hot.

År 2020 bidrog både den ökande spänningen mellan USA och Ryssland och klimathotet till att visarna flyttades till 100 sekunder före midnatt. I följande flyttades de till 90 sekunder

” Att klockan kvarstår på 90 sekunder ska inte ses som en indikation på att världen är stabil, utan snarare det motsatta.

före midnatt, där visarna pekar även i år. Rachel Bronson, president och chef för Bulletin betonar att det faktum att klockan kvarstår på 90 sekunder inte ska ses som en indikation på att världen är stabil, utan snarare det motsatta. Det är av högsta vikt att regeringar och samfund att agera nu.

Den pågående upprustningen av kärnvapnen diskuteras inte i motiveringarna för domedagsklockans ställning. Ryssland hotar med nya typer av kärnvapen; USA har ett program för underhåll och uppgradering av sin kärnvapenarsenal som sträcker sig förbi mitten av detta århundrade; Kina ökar kraftigt sina kärnvapenresurser, både till antal och räckvidd.

De ansträngningar som görs för att minska risken för kärnvapenkrig genom internationella avtal uppmärksammas inte, inte heller att avtal om rustningsbegränsningar har upphävts.

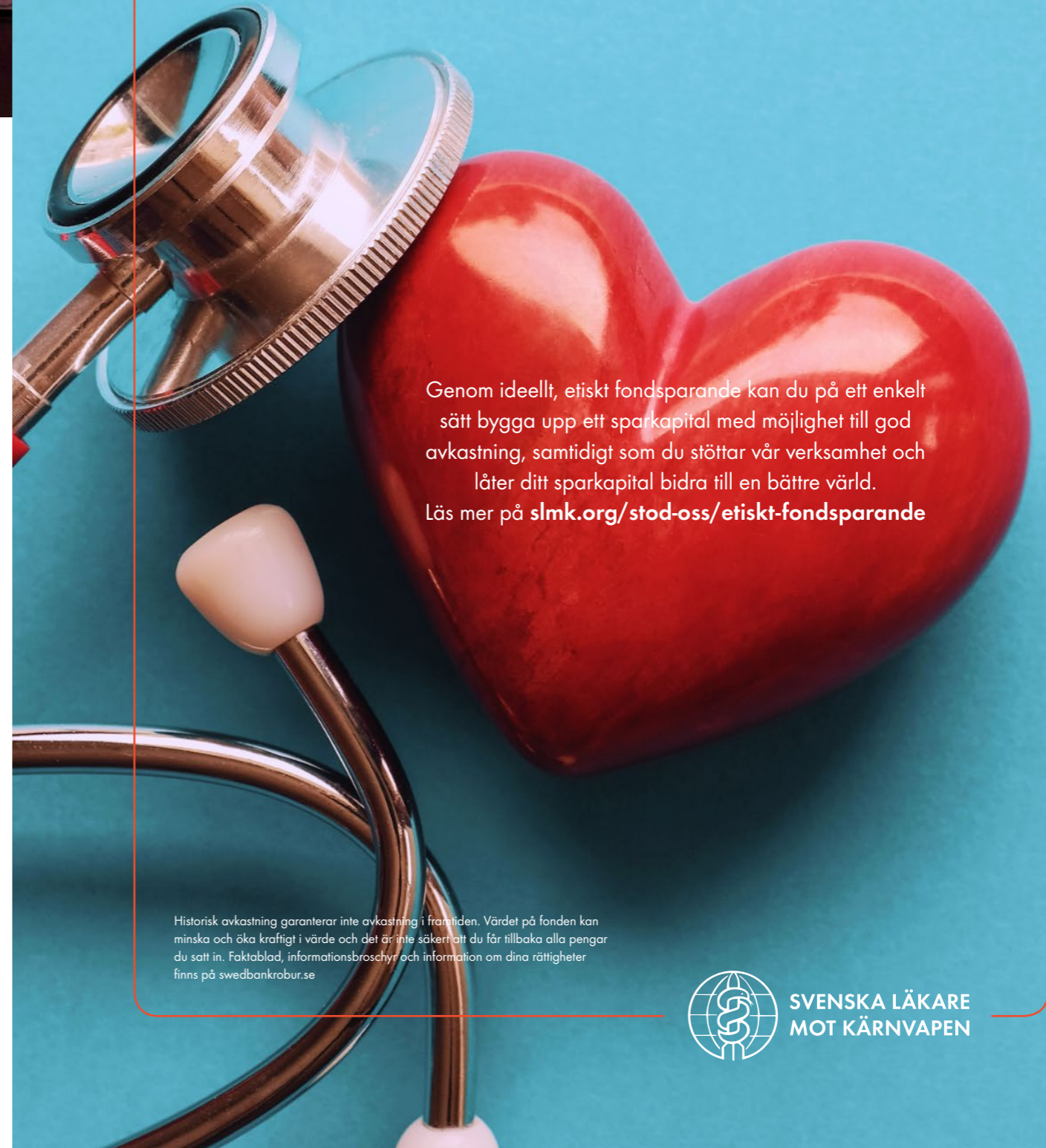
Man kan ha olika uppfattningar om hur Domedagsklockan bör användas och tolkas. Personligen tycker jag inte att det är rimligt att föra samman så olika risker som kärnvapenkrig med pandemihot eller AI-genererade faror eller förlusten av internationella avtal. ■

TACK TILL DIG SOM SPARAR MED HJÄRTAT!

Tack vare dig och alla andra som sparar i Swedbank Humanfond fick Svenska Läkare mot Kärnvapen

545 178 KR

i utdelning i februari 2024. Genom ditt sparande hjälper du oss i vårt arbete för att avskaffa och förbjuda kärnvapen.

Genom ideellt, etiskt fondsparande kan du på ett enkelt sätt bygga upp ett sparkapital med möjlighet till god avkastning, samtidigt som du stöttar vår verksamhet och låter ditt sparkapital bidra till en bättre värld. Läs mer på slmk.org/stod-oss/etiskt-fondsparande

Historisk avkastning garanterar inte avkastning i framtiden. Värdet på fonden kan minska och öka kraftigt i värde och det är inte säkert att du får tillbaka alla pengar du satt in. Faktblad, informationsbroschyr och information om dina rättigheter finns på swedbankrobur.se

SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN

Avsändare:
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm
Sweden

OM INGENTING FINNS KVAR, FINNS INGENTING ATT RÄDDA

Krig tar människoliv. Men i krigssituationer kan modern sjukvård och läkare fortfarande rädda många. Vid ett kärnvapenkrig försvinner den möjligheten. Vid ett kärnvapenkrig försvinner alla möjligheter.

Används kärnvapen står sjukvården maktlös. Hjälp oss se till att det aldrig händer.

Läs mer om oss på SLMK.org
Eller swisha en gåva som hjälp
i kampen mot kärnvapen

SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL

SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN